

Ikt. sz.: NOB-40/17-2/2015.

NOB-4/2015. sz. ülés
(NOB-20/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottságának**
2015. március 16-án, hétfőn, 10 óra 02 perckor
az Országház Esterházy János tanácstermében megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	<i>3</i>
<i>Az ülés résztvevői.....</i>	<i>4</i>
<i>Az ülés megnyitása</i>	<i>5</i>
<i>Határozatképesség megállapítása, napirend elfogadása</i>	<i>5</i>
<i>Tájékoztató a Magyarország 2013. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről szóló állami számvevőszéki jelentés (T/1143/1. sz.) Bethlen Gábor Alapot érintő megállapításairól - Tájékoztatót tart: Dr. Pulay Gyula Zoltán felügyeleti vezető, Állami Számvevőszék</i>	<i>5</i>
<i>Dr. Pulay Gyula Zoltán tájékoztatója</i>	<i>5</i>
<i>Kérdések, észrevételek.....</i>	<i>7</i>
<i>Dr. Pulay Gyula Zoltán válaszadása, reagálása</i>	<i>10</i>
<i>Mihály Erzsébet válaszadása, reagálása.....</i>	<i>11</i>
<i>A Kőrösi Csoma Sándor-program ösztöndíjasainak tapasztalatai - Előadók: Dunai M. Bence ösztöndíjas (2014, Ausztrália) és Endrődi Judit ösztöndíjas (2014, Észak-Amerika)</i>	<i>13</i>
<i>Dunai M. Bence tájékoztatója</i>	<i>13</i>
<i>Endrődi Judit tájékoztatója</i>	<i>16</i>
<i>Észrevételek, reflexiók.....</i>	<i>19</i>

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a Magyarország 2013. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről szóló állami számvevőszéki jelentés (T/1143/1. sz.) Bethlen Gábor Alapot érintő megállapításairól

Tájékoztatót tart:

Dr. Pulay Gyula Zoltán felügyeleti vezető, Állami Számvevőszék

Érintettek:

Mihály Erzsébet támogatásfinanszírozási igazgató, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Schlenkné Hayer Tímea államháztartási pénzügyi és számviteli osztályvezető, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

2. A Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak tapasztalatai

Előadók:

Dunai M. Bence ösztöndíjas (2014, Ausztrália)

Endrődi Judit ösztöndíjas (2014, Észak-Amerika)

3. Nagykövetjelölt meghallgatása (Zárt ülés)

Előterjesztő:

Dr. Szabó László parlamenti államtitkár, miniszterhelyettes, Külgazdasági és Külügyminisztérium

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Pánczél Károly (Fidesz)**, a bizottság elnöke
Szabolcs Attila (Fidesz)
Szászfalvi László (KDNP), a bizottság alelnöke

Bóna Zoltán (Fidesz)
Dunai Mónika (Fidesz)
Petneházy Attila (Fidesz)
Kiss László (MSZP)
Ander Balázs (Jobbik)
Szávay István (Jobbik)

Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló

A bizottság titkársága részéről

Dr. Sándor Tamás, a bizottság munkatársa

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Pulay Gyula Zoltán felügyeleti vezető (Állami Számvevőszék)
Mihály Erzsébet támogatásfinanszírozási igazgató (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
Dunai M. Bence ösztöndíjas (2014, Ausztrália)
Endródi Judit ösztöndíjas (2014, Észak-Amerika)

Megjelent

Schlenkné Hayer Tímea államháztartási pénzügyi és számviteli osztályvezető (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 02 perc)

Az ülés megnyitása

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz), a bizottság elnöke, továbbiakban: ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Nagy tisztelettel köszöntök mindenkit a Nemzeti összetartozás bizottsága mai ülésén. Köszöntöm a bizottság tagjait és köszöntöm kedves vendégeinket, illetve előadóinkat.

Határozatképeség megállapítása, napirend elfogadása

Megállapítom, hogy a bizottság 8 jelen lévő képviselővel határozatképes.

Tisztelettel kérdezem a bizottságot, hogy az előzetesen kiküldött napirendi javaslatunkat elfogadja-e. Amennyiben igen, kérem, most szavazzanak. Aki igen? (Szavazás.) Aki nem? (Nincs jelzés.) Aki tartózkodott? (Nincs jelzés.) Köszönöm szépen.

A bizottság egybehangzó döntéssel, 8 igennel a mai napirendünket elfogadta.

Tájékoztató a Magyarország 2013. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről szóló állami számvevőszéki jelentés (T/1143/1. sz.) Bethlen Gábor Alapot érintő megállapításairól - Tájékoztatót tart: Dr. Pulay Gyula Zoltán felügyeleti vezető, Állami Számvevőszék

Első napirendi pontunk keretében egy tájékoztatót hallgatunk meg a Magyarország 2013. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről szóló állami számvevőszéki jelentésről, melyben a Bethlen Gábor Alapot érintő észrevételek lesznek itt, az ülésünkön, az első napirendi pont keretében.

Nagy tisztelettel köszöntöm az Állami Számvevőszék részéről dr. Pulay Gyula Zoltán felügyeleti vezetőt, valamint a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. részéről Mihály Erzsébet támogatásfinanszírozási igazgatót és Schlenkné Hayer Tímea pénzügyi és számviteli osztályvezetőt.

Erre a napirendi pontunkra azért került sor - tulajdonképpen a tavaszi munkatervünkbe is fölvevettük ezt a napirendi pontot -, mert Kiss László képviselő úrtól érkezett egy írásos javaslat. Nem olyan régen, a közelmúltban tárgyaltuk kihelyezett bizottsági ülésünkön a Bethlen Gábor Alap beszámolóját a 2013. évről, akkor érkezett a kérés képviselő úrtól, hogy ezt a napirendet, a legutóbbi ÁSZ-jelentést vegyük föl napirendi pontként, tájékoztató gyanánt, ezért kerül most erre sor. Ugyanakkor azt is el kell mondjam, hogy miután a 2013. évi zárszámadás már elfogadásra került, egy olyan anyagról tárgyalunk, amit már a parlament elfogadott, de mégis indokoltnak tartottuk, hogy ide kerüljön, hiszen egyébként a héten, csütörtökön kerül sor a parlamentben a BGA beszámolójára a 2013-as költségvetési év kapcsán.

Tisztelettel kérdezem előadóinkat, az ÁSZ képviselőjét, hogy a rövid írásos anyaghoz, amelyet kaptunk, amely az ÁSZ-jelentés részét képezte, kívánnak-e kiegészítést tenni. (Jelzésre:) Parancsoljon!

Dr. Pulay Gyula Zoltán tájékoztatója

DR. PULAY GYULA ZOLTÁN felügyeleti vezető (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen. Nagyon röviden szeretnék egy-két gondolatot kiemelni az írásos beszámolóból. Először is köszönöm szépen a bizottság érdeklődését az ÁSZ tevékenysége iránt, hiszen mindig készségesen állunk rendelkezésre az országgyűlési bizottságok részére.

Amit először ki szeretnék emelni, hogy ez nem egy önálló vizsgálat volt, hanem az Állami Számvevőszék minden évben, a zárszámadás keretében vizsgálja a Bethlen Gábor Alap pénzügyi gazdálkodását, és ennek a különböző legfontosabb megállapításai be is kerülnek a zárszámadási jelentésünkbe. Nyilvánvaló, hogy ettől lényegesen több információt gyűjtünk be, hiszen egy számvevő alaposan átnézi az összes könyvelést és az egyéb tételeket, ugyanakkor azt mindenképpen szeretném hangsúlyozni, hogy ez az ellenőrzés kifejezetten a pénzügyi gazdálkodási kérdésekre tér ki, tehát célszerűségi szakmai kérdéseket mi nem vetünk föl az ellenőrzésünk során, hiszen ez nem a Számvevőszék feladata.

(Kiss László megérkezik az ülésterembe.)

Maga az ellenőrzés úgy megy végbe, hogy megnézzük, milyen volt a szabályszerűsége az adott intézménynek - itt most az alapnak, illetve az alapkezelőnek -, hogy a szükséges szabályzatokat létrehozta-e, ezeket aktualizálta-e folyamatosan, összhangban voltak-e a jogszabályi előírásokkal. Utána megnézzük, hogy a tényleges működése összhangban volt-e a szabályzatokban foglaltakkal, majd megnézzük a beszámolás teljes rendszerét, és úgynevezett mintavételes ellenőrzést hajtunk végre, melynek a lényege az, hogy mind a bevételi, mind a kiadási tételekből viszonylag sokat kiválasztunk, és ennek alapján nézzük meg azt, hogy a gyakorlatban is szabályszerűen működött-e az adott intézmény, adott esetben a Bethlen Gábor Alap.

Amit kiemelnék, hogy teljes egészében megfelelőnek tartottuk a Bethlen Gábor Alap működését. Eleve pozitívum volt, hogy miközben már nem írja elő az államháztartási törvény, hogy külső könyvvizsgálót kell alkalmaznia az alapnak, ennek ellenére a már megkötött szerződését nem mondta fel az alap, hanem továbbra is külső könyvvizsgálót alkalmazott, akit még korábban, az ÁSZ jelölése alapján választottak ki, ami mindenképpen egy biztonságot ad magának az alapnak is és minden külsős szereplőnek is, hogy a könyvek egy külső, független könyvvizsgáló által is át vannak nézve. Ezt persze a Számvevőszék nem veszi eleve adottnak, hanem mi ugyanúgy elvégezzük az ellenőrzéseket, de teljesen megegyező volt a könyvvizsgáló véleménye a számvevő véleményével, hogy a beszámoló hiteles és valós képet ad a Bethlen Gábor Alap működéséről.

Ezután a kiadásokat emelném ki, ahol 117 tételt néztünk meg. Mind a 4 tipikus kiadási csoportban vizsgáltuk a tételeket és a 117 tétel közül egyetlenegy hibás tételt sem találtunk, ami azt jelenti, hogy elég jól működik és elég nagy valószínűséggel ki lehet mondani, hogy ennek az alapnak a gazdálkodása megfelelő volt pénzügyileg, számvitelileg, betartották a különböző szabályokat. Külön néztük a pályázati rendszer működését, ahol szintén azt tapasztaltuk, hogy a szabályoknak megfelelően bonyolították le a pályázatokat. Nyilván, időnként volt, hogy hiánypótlásra kellett fölszólítani a pályázókat, de ez is rendben megtörtént. Az alap gazdálkodása kiegyensúlyozott volt, kisebb mértékben érintették a kormányzati megszorító intézkedések, de azok részlegesen feloldásra kerültek.

Összességében azt mondhatjuk, hogy pénzügyi szempontból kiegyensúlyozottan működött az alap, év végén maradványa keletkezett, év közben nem voltak likviditási problémái, tehát alapvetően egy pozitív képet nyertünk az alap gazdálkodásáról. Azt is néztük, hogy a 2014-es új, eredményszemléletű számvitelre hogyan készültek fel, és ezt a felkészülést is megfelelőnek tartottuk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen dr. Pulay Gyula kiegészítését az írásos anyaghoz. Tisztelettel kérdzem igazgató asszonyt, osztályvezető asszonyt, hogy kívánják-e mindezt kiegészíteni.

Szeretném megerősíteni azt, hogy nem olyan régen tárgyalta maga a bizottság a BGA beszámolóját, illetve csütörtökön lesz a vitája a Házban, tehát itt most egy szabályszerűségi vizsgálatról beszélt az ÁSZ jelen lévő képviselője is. Tehát nem

politikai vitát kívánunk szerintem itt a mai napon folytatni, nem azt kívánjuk a mai napon itt vitatni, hogy a nemzetpolitika céljai hogyan jelentek meg a BGA 2013-as költségvetésében, hiszen az egyébként a BGA beszámolójának a része volt.

Kérdezem igazgató asszonyt, osztályvezető asszonyt, hogy kívánják-e mindezt kiegészíteni, ami itt elhangzott az előbb.

MIHÁLY ERZSÉBET támogatásfinanszírozási igazgató (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.): Jó napot kívánok! Köszönjük a lehetőséget. Azt hiszem, hogy minden elhangzott, ami a tárgykörhöz kapcsolódik, de ha kérdések vannak, akkor állunk készséggel rendelkezésre.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

A bizottság tagjaié a szó a napirenddel kapcsolatban. *(Jelzésre:)* Kiss László képviselő úré a szó.

Kérdések, észrevételek

KISS LÁSZLÓ (MSZP): Köszönöm a szót, elnök úr. Elnézést a késésért, csak egyszerre nem tudok én sem két helyen lenni, de most talán sikerült.

Először is szeretném megköszönni az elnök úrnak és a bizottságnak is, hogy most napirenden lehet ez a kérdés, mert úgy gondolom, hogy jó ezt az oldalát is megnézni a Bethlen Gábor Alapnak, egyúttal pedig örülök neki, hogy az elnök úr és a bizottság tagsága lehetővé tette, hogy ezt megtegyük, ezt még egyszer köszönöm szépen. Miután én is azt gondolom, hogy inkább csak azokba a pénzügyi kérdésekbe menjünk bele, amelyek itt szóba kerültek, kérdéseimnek nem mindegyike illeti az Állami Számvevőszéket, ezért örülök, hogy a BGA-ból is vannak jelen kollégák.

Az első dolog egy ellentmondás csak, amit lehet, hogy nem is lehet itt feloldani a bizottság ülésén. Írásbeli kérdésben kérdeztem Semjén miniszter urat a helyszíni ellenőrzésekről, ő azt mondta, hogy a 2013. év második felében összesen 54 esetben került sor ilyen vizsgálatra, a BGA a beszámolóban viszont 23 ilyen vizsgálatot említ. Én most nem mondom azt, hogy számháborút kell folytatni arról, hogy hány vizsgálat is volt, de ilyen értelemben azért szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a számok ezekben a dolgokban nem koherensek.

Abban az esetben, hogyha ezt valaki meg tudja válaszolni, érdekelne, hogy a BGA-nak van-e helyszíni ellenőrzési terve, illetve laikusként talán Pulay professzor úrtól is szeretném azt megkérdezni, hogy általában milyen típusú dokumentumokat kérnek el egy ilyen ellenőrzésnél, például a beruházások esetében tervrajz, építési napló, bizonylatok, vagy általában mi történik ezekben az ellenőrzésekben? Abban az esetben, ha bárki - mondjuk úgy - sanda szándékkal szeretne az elszámolásokkal visszaélni, számlagyár és egyéb ilyen lehetőségeket kívánna igénybe venni, akkor ez az ellenőrzés vagy más típusú ellenőrzések erre ki tudnak-e terjedni?

A második kérdés, hogy a pályázók hogyan számoltak el a működési költségekre fordított támogatásokkal - különös tekintettel a bér jellegű kifizetésekre -, illetve azoknak a szomszédos országok költségvetésébe befolyó adó- és járulékvonzataival? Ez azért is érdekes kérdés, mert ha megnézzük, akkor hasonlóan, egy másik írásbeli kérdésemre adott válasz alapján Semjén miniszter úr azt mondta, hogy szabályosak ezek az elszámolások, és nagyon sok pénz ment ezekre a személyi kifizetésekre, vagy másként fogalmazok, a szomszédos országok járulékfizetésére.

A harmadik ilyen típusú kérdés, amire szintén talán több válasz lehet, ez az oktatás-nevelési támogatások összege, mert, ugye, a 22.400 forint helyett 17.200-at fizettek csak ki. Semjén miniszter úr a válaszában, amit egy kérdésemre tett, azt írta, hogy a státusztörvény nem rögzíti ennek az összegét. Ez valóban így van, azonban a BGA Zrt. által meghirdetett pályázati felhívás viszont tartalmazza a 22.400 forintot, illetve az ennek megfelelő valutákat is pontosan megnevezi. Többekben felmerül a

kérdés, hogy jogszerű-e az, hogy ha kiír a BGA egy pályázatot és ennek nem megfelelő pénzügyi kifizetésre kerül sor, illetve támadhatóvá válik-e ettől a BGA? Nekem megnyugtató az a válasz, ha azt mondják, hogy nem, és teljesen jogszerű, csak hogy nézzük meg ennek a tartalmát, mert sok felvetés érkezett ezzel kapcsolatban a határon túlról, hogy volt egy kiírás és ehhez képest más került kifizetésre.

Csak zárójelben jegyzem meg, hogy azért azt kicsit aggályosnak tartom, hogy az utólag fennmaradt mintegy 5200 forintos összeget azért nem fizették ki sok esetben, merthogy az adminisztrációs folyósítási költség nem lett volna arányban a folyósítandó támogatással; ezt szó szerint idéztem a levelemből.

Végül az utolsó kérdés: vizsgálta-e az ÁSZ a BGA romániai és szlovákiai leányvállalatait, illetve azok gazdálkodását is? Erre bármilyen vizsgálat kiterjedt-e, különös tekintettel a bérelt ingatlanok bérbeadási kérdéseire, az ingatlankezelési piac és közvélemény-kutatási kérdésekre. Azért ezekre, mert a romániai BGA Pro Transilvania Kft. tevékenységi körének a meghatározásában ezek kiemelten szerepelnek, tehát a bérelt ingatlan bérbeadása, ingatlankezelés, piac- és közvélemény-kutatások kiemelten találhatók ebben.

Remélem, hogy választ kapok ezekre a kérdésekre, és akkor majd lehet, hogy további kérdéseim is lesznek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Más kérdés, hozzászólás? *(Jelzésre:)* Szávay képviselő úr!

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm szépen.

Tisztelettel üdvözlöm én is minden kedves vendégünket. Köszönöm szépen a beszámolót, és örülök neki én magam is, hogy a bizottság ezzel a kérdéssel foglalkozik.

Ami kérdéseim és megjegyzéseim lennének, azok a következők: egyrészt a jelentés azzal kezdődik, hogy utal a közpénzügyek átláthatóságára és rendezettségére. Szeretném megkérdezni, hogy miért nem került már bele a jelentésbe az, amit az Állami Számvevőszék a korábbi években több alkalommal is kritika tárgyává tett, tekintve azt, hogy a nemzetpolitikai célokra fordított támogatások összege nem rendezetten, nem egységesen szerepel a költségvetésben, hanem számos különböző minisztérium fejezeteiben szétszórva. Ezt az Állami Számvevőszék a korábbi években mindig kritika tárgyává tette - mint ahogyan egyébként mi is -, és nem nagyon látom, hogy az elmúlt két évben bármi érdemi előrelépés történt volna ebben az ügyben, sőt a helyzet még rosszabb lett.

Lehet, hogy esetleg a vonatkozó jelentésnek valamelyik másik fejezetében vagy máshol ez szerepel, de itt nem látunk már ilyen kitétel. A helyzet annyival rosszabb, hogy a tavalyi évben sokszorosára nőtt azon támogatások összege, amelyeket úgy folyósított a költségvetés vagy úgy került ki a határon túlra, nemzetpolitikai célokra, hogy azokról nem előzetes döntés született, nem volt a költségvetésben tervezve, hanem jellemzően a rendkívüli kormányzati intézkedések keretéből került kijuttatásra egyéni döntés, kormánydöntés vagy miniszterelnöki döntés - nem tudom, ki jogosult ebben dönteni, azt hiszem, ez kormánydöntés - vagy kormányhatározat alapján, hogyha jól mondom.

Ez a tavalyi évben közel 3 milliárd forintnyi összeg volt, amit mi nem feltétlenül kritizálunk, félreértés ne essék, hogy ennyivel több pénz fordítódott nemzetpolitikai célokra, akár a kolozsvári kollégium épületére, akár a beregszászi főiskola épületének bővítésére. Viszont ez az átláthatóságot meg a közpénzek rendezettségét nem igazán segíti elő, ha van egy elfogadott nemzetpolitikai költségvetés iksh milliárd forintról, és akkor a kormány meg kényére-kedvére - leginkább aszerint, hogy miniszterelnök úr hol szeretne hirtelen villogni a határon túl - pikk-pakk elővesz a mellényzsebéből egy-két milliárd forintot.

Ezeknek a pénzeknek az elszámolása megérne egy külön történetet, de hogyha itt járunk, akkor arra hadd kérdezzek rá, mert, ugye, azt írják, hogy 117 kiadást ellenőriztek véletlenszerűen, ezeknél is rendben volt minden - ezt nagy örömmel hallom -, de azt szeretném kérdezni, mivel itt, ha jól értem, gyakorlatilag csak és kizárólag formai ellenőrzés történik, hogy ezeknek a kiadásoknak a realitását önök bármiben is megvizsgálják? Összehasonlítják-e bármiben azt, hogy ha mondjuk, teszem azt, egy beregszászi kőműves ad egy számlát, hogy ő egymillió forintért végzett valamilyen kőművesmunkát valahol, vagy Erdélyből, bárhonnan érkezik egy számla, hogy az az elvégzett munkához, a támogatáshoz képest mennyire arányos?

Ezt nem véletlenül kérdezem, ugyanis jellemző ezekre a kormányzati kiadásokra és jellemző a határon túl néhány helyen, sőt elég sok helyen, hogy az elszámolt költségek lehet, hogy papíron és hivatalosan rendben vannak, de ha ott valami olyan vizsgálatot is végeznénk, hogy ezek mennyire indokoltak és mennyire reálisak, akkor azért ott komoly problémákkal találkozhatnánk. Azért próbálok egy kicsit óvatosan fogalmazni, bár annyira nem óvatosan, mert efelől én viszonylag meg vagyok győződve, csak túl sok időnk nem volt ezzel foglalkozni, de majd valamikor fogunk ezzel is. A kérdés az, hogy ilyen jellegű vizsgálat vagy egyáltalán gondolkodás az önök részéről történt-e akkor, amikor ezt a 117 véletlenszerű számlát ellenőrizték.

Én értem, elnök úr, hogy itt most szigorúan szakmai és pénzügyi kérdéseket vizsgálunk, ettől függetlenül szerintem azért nem jártunk volna el rosszul, ha az államtitkárság részéről is lett volna itt valaki, aki politikai felelősséget is visel a Bethlen Gábor Alapnál történtek kapcsán, és mondjuk, tőle is lehetett volna kérdezni, vagy ezekhez a kérdésekhez hozzászóltak volna.

Ami az oktatás-nevelési támogatást illeti, ami ellen én ismét, újfent és sokadjára szeretnék tiltakozni - most ezt csak önöknek tudom mondani, kedves kormánypárti képviselőtársaim -, mert önök ezzel az 5 ezer forinttal a határon túli magyar családokat rövidítik meg, ahelyett, hogy a Bethlen Gábor Alap működési költségét faragnák le, vagy egyszerűen biztosítanának több pénzt ezekre a célokra. Én magam is kifejezetten aggályosnak tartom azt, amit Kiss képviselőtársam is elmondott. Itt van egy meghirdetett pályázat, egy meghirdetett összeg, erre pályáznak a szülők, ehhez képest két éven keresztül ennél kevesebb pénzt kaptak meg, egyébként úgy - ezt ismét szeretném jelezni -, hogy a Nemzeti összetartozás bizottsága nem fogadta el két évvel ezelőtt sem a költségvetési módosítót. Mi világosan felhívtuk rá a figyelmet, hogy nem lesz elég az előirányzott 4,5 vagy 4,8 milliárd forint az oktatás-nevelési támogatások kifizetésére, mint ahogy egyébként nem is volt elég, csak két évvel ezelőtt ezt még egy kormányhatározatban 800 millió forinttal kipótolták később, és így lehetett az oktatás-nevelési támogatást kifizetni.

Most ott vagyunk, hogy 2001 óta ez az összeg nem emelkedett egy fillért sem, sőt eljutottunk odáig most, az önök kormányzása alatt, hogy ennek az összegnek az egynegyedét el is vették a külhoni magyar családoktól. Végtelenül szomorúnak tartom, kedves kormánypárti képviselőtársaim, itt a bizottság részéről, hogy önök közül senkinek ehhez nem volt egy szava sem. De ami talán ennél még szomorúbb és jellemzőbb a nemzeti együttműködés rendszerére, hogy egyetlenegy határon túli magyar szervezet nem emelte föl a szavát, egyetlenegy sem, mert egyetlenegy sem mer most már önökkel szemben a saját maga által képviselt közösség érdekében kiállni és szót emelni; ez is elgondolkodtató, azt hiszem.

A 9. pontban, a nyíltan megpályázható támogatások összegével kapcsolatban, ami gyakorlatilag most már annyira kicsi, 4-5 százalék tulajdonképpen, hogy bele se került a felsorolásba, illetve az egyéb támogatási kategóriába került, ahol körülbelül 2 milliárd forintot tesznek ki az egyedi elbírálású kérelmekre adott pénzek, és ez megint jellemző sajnos az alap - általunk sokszor kifogásolt - működésére.

Egy utolsó észrevételem hadd legyen még ezzel kapcsolatban! Mihály Erzsébettől szeretném kérdezni jobb híján - tudom, nem biztos, hogy önnek kellene

erre válaszolnia -, de most akkor végül is mennyi a költségvetési többlet a BGA-nál? Egy 500 millió forintos maradványról beszélt még vezérigazgató úr a február 25-ei ülésünkön, itt 350 millió forintos többlet szerepel a jelentésben, most akkor végül is mennyi többlet van, és ezt a többletet valószínűleg mire fogják elkölteni? Tudunk-e valamit arról a kormányzati szándékról, vagy ezzel önöknek van-e valamilyen tervük, vagy utasításba van-e adva, hogy mi lesz ezzel a 350 millió forinttal. Szeretném kérdezni, hogy esetleg nem lenne-e érdemes megfontolni, hogy ezt az oktatási-nevelési támogatásra fordítsák; bár onnan lényegesen több hiányzik, majdnem másfél milliárd forint, ha azt normálisan ki akarják fizetni. Kárpátalján, ahol most tizenpárezer forint egy havi jövedelem, ott mondjuk, egy gyerek után járó ötezer forint is, azt hiszem, meglehetősen sokat számít. Azt az indoklást pedig én magam is nehezen tudom elfogadni, hogy itt az adminisztrációs költségek túl magasak lennének, mert egész egyszerűen ez nem lehet szempont.

Bocsánat, itt még egy utolsó kérdést Mihály Erzsébetnek hadd tegyek fel, ugyanis ezzel kapcsolatban felmerülnek rosszindulatú feltételezések, hogy mi alapján és milyen garanciákkal történik különban az oktatás-nevelési támogatások átváltása, ugyanis vannak olyan hangok, amikkel én tényleg nem tudok mit kezdeni, mert nem tudom ennek a valóságtartalmát megítélni. Vannak olyan hangok, hogy esetleg ezzel kapcsolatban is felmerülhetnek problémák, hogy megfelelő időben, megfelelő árfolyamon történik-e ezeknek az összegeknek az átváltása a kezelő szervezetek részéről. Erről önök tudnak-e valamit? Ez például Kárpátalja kapcsán merült fel egyébként. Utánanézünk, utánaszámoltunk, és megelőlegezem, szerintem ez egyébként rendben van, de elterjedt egy ilyen hír most Kárpátalján ezzel kapcsolatban, hogy a pénzek átváltása nem megfelelő árfolyamon történik hrvnyára, illetve hogy ott valami hiány van, vagy több pénznek kellene lennie, mint amennyi kijutott. Erről önök tudnak-e valamit? Én feltételezem, hogy nem így van, ezt higgyék el, mert ha azt feltételezném, hogy így lenne, azt is megmondanám, ismernek annyira, de amennyiben viszont nem így van, akkor ezt valahogy talán kommunikálni kellene az érintettek felé. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Más kérdés, hozzászólás, vélemény? *(Nincs jelzés.)* Amennyiben nincs, úgy akkor tisztelettel kérem dr. Pulay Gyula felügyeleti vezető urat, hogy reflektáljon az itt elhangzottakra. Tessék parancsolni!

Dr. Pulay Gyula Zoltán válaszáda, reagálása

DR. PULAY GYULA ZOLTÁN felügyeleti vezető (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen. Először Kiss László képviselő úr kérdéseivel kapcsolatban, hogy mit ellenőrzünk mi konkrétan. Mi az alapkezelőt ellenőrizzük és nem a konkrét támogatottakat, azt ellenőrizzük, hogy az alapkezelő maga végrehajt-e ellenőrzéseket ebben a témakörben. Azt tapasztaltuk, hogy szűrőpróbaszerűen végeznek ellenőrzéseket viszonylag kis számban, emellett van, hogy fotókat kell bemutatni a megvalósult létesítményekről és egyebekről, amit szintén csatoltak a különböző bizonylatokhoz, tehát ezeket áttekintettük. Azt a törekvést nézzük, hogy az ellenőrzés egyáltalán megvalósul-e vagy nem valósul meg, és ez volt a tapasztalatunk.

Emellett gyakorlatilag egy-egy ilyen kiadási tételnél végignézzük a teljes folyamatot, tehát azt, hogy hogyan indul a kötelezettségvállalás, és hogy ez végül is egészen a beszámolásig hogyan történik meg. Az egész folyamatot nézzük, de alapvetően az alapkezelőnél tekintjük át, hogy az összes szükséges aláírás megvan-e, arra az összegre vállaltak-e kötelezettséget, mint amiben döntés született, a teljesítésigazolások rendelkezésre állnak-e, az igazolta-e, akinek jogosítványa van rá és így tovább, tehát mi elsősorban azt nézzük, hogy az alapkezelőnél az egész folyamat garantált-e.

Ezzel kapcsolatban egy másik kérdés is volt. Tehát gyakorlatilag az, hogy beérkeztek-e számlák és számlákkal bizonyított-e az, hogy a teljesítés megtörtént, ezt áttekinti a számvevő, amikor átnézi ezt az egész elszámolási rendszert, de abba, hogy a kőműves számlája reális összeget tartalmaz-e vagy nem tartalmaz reális összeget, illetve hogy ott megvalósult-e fizikálisan valami vagy nem valósult meg, ezt értelemszerűen a számvevő nem tudja ellenőrizni. Ebből adódóan a számlák valóságtartalmát sem ellenőrizzük, ez tulajdonképpen az alapkezelő feladata, hogy meggyőződjön arról, hogy tényleg megfelelően megtörtént-e, de a folyamatára rátekintettünk, ahogy említettem.

A romániai és a szlovákiai leányvállalatokat nem ellenőriztük, ezt akkor én, mint egyfajta kockázatjelzést fogom fel, a képviselő úrnak ezt a kérdését, és megnézzük, hogy a 2014-es költségvetés ellenőrzése során hogyan tudnánk ezt a kérdéskört jobban körbejárni.

Szávay képviselő úr kérdéseivel kapcsolatban: maga a Számvevőszék jelentése a zárszámadásról tartalmazta ezt a megállapítást, fel is olvasnám: „A külföldön élő magyarság támogatására a költségvetésben - az előző évekhez hasonlóan - 2013-ban is fennállt a párhuzamosság. A BGA-n kívül 6 fejezetnél - Miniszterelnökség, EMMI, KIM, külügy, MTA, NFM - állapított meg költségvetési előirányzatot a határon túli magyarok támogatására összesen 7 milliárd 360,5 millió forint összegben.” Tehát maga az ÁSZ jelentése tartalmazza ezt az utalást a párhuzamosságra, de miután ez nem a Bethlen Gábor Alap pénzügyi gazdálkodásával függ össze, így értelemszerűen ebben a mostani tájékoztatóban ez a megállapításunk már nem szerepelt, mert ez a teljes határon túli magyarság finanszírozásával kapcsolatos kérdéskört veti fel.

A többi kérdés nem hozzám irányult. Köszönöm szépen a kérdéseket.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Igazgató asszony!

Mihály Erzsébet válasza, reakciója

MIHÁLY ERZSÉBET támogatásfinanszírozási igazgató (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.): Köszönöm szépen, egyben ezúton is köszönöm az intenzív érdeklődést az alapkezelő tevékenységét illetően. Igyekszem minden kérdésre választ adni, bár tudják a tisztelt képviselő urak, hogy mi nem vagyunk a bizottság titkársága szóvivői, tehát mi az alapkezelőn belül konkrétan a támogatásszervezésben, illetve a pénzügyi, számviteli kérdésekben vagyunk igazán hitelesek és illetékesek választ adni.

Az előbb elhangzottakat annyiban szeretném kiegészíteni - Kiss képviselő úr kérdésére válaszolva -, hogy minden nagyobb beruházás, egészen konkrétan, ami az 50 millió forintot meghaladja, azokban az esetekben az alapkezelő a belső szabályzata szerint egy 3 oldalú műszaki-ellenőri tartalommal szolgáltatási szerződést köt. Ez azt jelenti, hogy minden nagyobb beruházáshoz kapcsolódóan havi jelentéseket kérünk a beruházás előrehaladásáról. A 3 oldalú szerződést úgy kell elgondolni, hogy ebben benne van a kedvezményezett, a támogató, valamint a bizonyos műszaki szakértelem képviselője, aki az adott térség, jelesül valamelyik külhoni régió ottani szakavatott szakértője, szerepel az ottani szaknévsorban, és a folyamatos előrehaladásról hitelesen jelentést tud nyújtani. Értelemszerűen ezzel szoros összefüggésben van minden kifizetett, teljesített számla.

Nagyberuházások esetén azt tapasztaljuk, hogy az a magyarországi gyakorlat, miszerint generálkivitelezőt alkalmaznak, és ahhoz kapcsolódik az összes kivitelezés, ez ott nem jellemző, hanem inkább maga a kedvezményezett szeretne minden egyes apró kérdésben eljárni. Tehát olyat is láttunk már, hogy Kárpátalján kis zsákokban vásárolták meg a cementet, és olyat is láttunk Erdélyben, hogy 4 nagy generálkivitelező - egyébként nemzetközi tenderben - nyerte el az adott beruházás kivitelezését. Afelől szeretném a képviselő urakat megnyugtatni, hogy ezek mind eredetiben rendelkezésre állnak a Bethlen Gábor Alapkezelő támogatásfinanszírozási

igazgatóságán, ha és amennyiben érdemben is szeretnék a tartalmukat vizsgálni, úgy magam személyesen állok rendelkezésre, és be tudom ezeket mutatni az említett, feltehetően a II. Rákóczi Főiskolához kapcsolódó beruházással kapcsolatosan, ami Kárpátaljáról is fölmerült.

A működési költségek elszámolásának szabályossága és egyáltalán, a teljesítések pénzügyi tartalma: igen, az egy helyes információ, hogy nagymértékű, arányaiban is sok személyi kifizetést számolnak el a szervezetek, de nem is nagyon van más lehetőségük a személyi állományuk rendszeres kifizetésére sok esetben, csakis a Bethlen Gábor Alap terhére nyújtott támogatásokból. Minden esetben vagy meggyőződünk személyesen is a kapcsolódó járulékok kifizetéséről, vagy ha éppen időszűke miatt erre nincsen lehetőség, akkor nyilatkozatot kérünk a kedvezményezett törvényes képviselőjétől arra vonatkozóan, hogy a járulékok befizetése megtörtént-e, és a későbbi hiánypótlás kapcsán kérjük a bizonylatok bemutatását. Nem tudunk olyan személyi kifizetésről, ami ne az adott ország jogszerű számviteli rendje, adózási rendje szerint történt volna meg.

A leányvállalatok működéséhez kapcsolódóan: ez a gazdasági igazgatóságra tartozó kérdéskör, továbbadom a kérdést. Rendszeresen felügyelőbizottsági vizsgálatot tartanak, én úgy tudom, és a Bethlen Gábor Alapkezelő évről évre felügyelőbizottsági ülése során fogadják el az egyes leányvállalatok beszámolóit, hasonlóképpen könyvvizsgálati ellenőrzésnek alávetve.

Szávay képviselő úr feltett kérdéseire válaszolva: az úgynevezett rendkívüli kormányzati intézkedések kerete terhére átvett támogatásokhoz kapcsolódóan, miután ott lép be az alapkezelő, amikor már a forrás az alapba beérkezett, onnantól kezdődően minden, az alapra vonatkozó törvény, illetve annak végrehajtási rendelete szerint mi nyilvántartjuk ezeket a támogatásokat, és az ellenőrizhetősége, a betekintése és minden szabályszerűsége onnantól kezdődően biztosított. Úgy érzem, ilyen módon az alapkezelő mindent megtesz az átláthatóság érdekében, hogy ezt biztosítani tudja, ha jól értettem az ehhez kapcsolódó kérdést. *(Szávay István: Nem. Ez kifejezetten politikai célzatú kritika volt.)* Nem. Jó, akkor kifejezetten a végrehajtásra vonatkozóan adtam választ.

A többletre vonatkozóan is volt egy kérdése. Itt két fogalommal találkozunk a két ülés során. Ez a bizonyos 356 millió forint, ami az Állami Számvevőszék által tett megállapítások összefoglalásában van, ez kifejezetten egy költségvetési egyenleg, és amiről a vezérigazgató úr beszélt - ha jól emlékszem, a legutóbbi NÖB-ülés során -, az meg a 2013. évi maradvány, tehát két más gazdálkodási fogalomról beszélünk. Nem venném igénybe a jelenlévők türelmét, akkor, ott részletesen elmondta az 550 millió forint összetételét, ez pedig egy költségvetési egyenleg, tehát ilyen módon nem összehasonlítható.

Az utolsó kérdése kapcsán, amit az oktatás-nevelési támogatások átváltására vonatkozóan tett fel, a következőről tudok beszámolni. Amikor megtörténik a bizottsági döntéshozatal, az alapkezelőnek kötelessége azonnal intézkedni, és ez az intézkedés általában egy munkahéten, 5 munkanapon belül megtörténik. A megítélt támogatások összege átutalásra kerül a közreműködő pénzügyi intézetek központi számlájára, és azon belül, 2 munkanapon belül átváltásra kerülnek, nyilvánvalóan egy speciális árfolyamot kapunk az összeg nagyságára tekintettel. Mindent megteszünk annak érdekében írásbeli levelezés formájában, hogy ez kedvező legyen a támogatásokra vonatkozóan, de igazából ebben nincsen mozgásterünk, mert a pénzügyi intézetnek van itt egy kötött, szabályos eljárási rendje. Hogy az árfolyamokkal való bármilyenfajta eljárásban nekünk van-e érdemi műveleti lehetőségünk, igazából nincs, ezt kell elmondanom, de megerősítem akkor, hogy a kárpátaljaiak részére, ahogyan említette, ott merült fel - most emlékezetből mondom a számokat -, a 2013-as évben 650 hrvnyra került kifizetésre, ha jól tudom, és a 2014-es év folyamán 1042,93 hrvnyra. Utána lehet nézni, hogy a bizottsági döntés környékén érvényben

levő kereskedelmi banki árfolyamnak ez megfelel-e - fejből mondtam a számokat, de pontosítom akár írásban - kettő munkanap eltéréssel, tehát gyakorlatilag a T+2 napot tartjuk. Erre egyébként belső szabályozásunk is van, nyilvánvalóan egy ekkora összegnél ezek mind-mind szabályozottak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm előadóinknak a választ. Fölmerült-e még kérdés egy utolsó körben? *(Nincs jelzés.)* Köszönöm szépen.

Még egyszer, mielőtt a napirendi pontot lezárnám, nagyon szépen köszönöm az ÁSZ részéről megjelent dr. Pulay Gyula részvételét, köszönöm szépen igazgató asszonynak, osztályvezető asszonynak, és mindennek a politikai vitája majd folytatódik a BGA beszámolóján, a parlamentben, minden másnak ott van a helye. Köszönöm szépen, és ezzel a napirendi pontot lezárom.

(Szávay István távozik az ülésteremből.)

A Kőrösi Csoma Sándor-program ösztöndíjasainak tapasztalatai - Előadók: Dunai M. Bence ösztöndíjas (2014, Ausztrália) és Endrődi Judit ösztöndíjas (2014, Észak-Amerika)

A következő napirendi pontunk a Kőrösi Csoma Sándor-program ösztöndíjasainak tapasztalatairól szóló tájékoztató. Tisztelettel köszöntöm Endrődi Juditot, aki a tavalyi esztendőben Észak-Amerikában járt a Kőrösi Csoma Sándor-program keretében, illetve Duna Márk Bencét, aki Ausztráliában volt ösztöndíjas.

Néha ér minket az a vád, hogy nagyon szép nemzetpolitikai ügyekbe kezdünk bele, és mintha kevés lenne az ügy nyomon követése. Azt gondolom, hogy ez most egy olyan napirend, ami mindenféleképpen érdeklődésre tart számot, hiszen találkozhatunk két élő, húsvér, a Kőrösi Csoma Sándor-programban részt vett ösztöndíjossal, akik elmondhatják a tapasztalataikat. Mi is tudjuk, hogy a program sikeres, hiszen ebben az évben már duplájára emelkedett a programra szánt összeg, és így duplájára emelkedik a lehetséges ösztöndíjasok száma is, tehát a diaszpórában ez mindenféleképpen egy sikeres ügy és történet.

Mielőtt megkezdénék az előadásukat - az elején vétettem egy apró formai hibát -, szavaznunk kell arról, hogy a két előadónk szemléltető eszközt alkalmazhasson. Kérem a bizottságot, hogy járuljon ehhez hozzá. Aki hozzájárul, az, kérem, most szavazzon igennel! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. A bizottság hozzájárult a szemléltető eszköz alkalmazásához. Tessenek parancsolni!

Dunai M. Bence tájékoztatója

DUNAI M. BENCE ösztöndíjas (2014, Ausztrália): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Kedves Vendégek! Nagyon sok szeretettel és tisztelettel köszöntöm önöket. Nagyon nagy megtiszteltetés számunkra, hogy a mai nap folyamán itt lehetünk, ezt mind ösztöndíjas társam, Endrődi Judit nevében, mind a saját magam nevében bizton állíthatom.

Tulajdonképpen a Kőrösi Csoma Sándor-programról szeretnénk kicsit általánosságban pár szót beszélni, majd rátérnénk a konkrétumokra, a saját tapasztalatainkra, tehát arra, hogy testközelből mit éltünk át. Én Ausztráliába szeretném önöket elkalauzolni, Judit pedig majd Észak-Amerikába fog betekintést adni. Az első pár percben, arra gondoltunk, hogy egy picit általában a programról, a program szerkezetéről, a program rövid történetéről szólnék, majd belemennék a részletekbe. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

„Nagy feladat egy nemzettel ajándékozni meg az emberiséget.” Ezt középiskolás tanulmányaim során hallottam először, akkor ott nagyon megragadott, és nem gondoltam volna, hogy ez a későbbiekben vissza fog majd köszönni, és hogy ilyen intenzitással fog visszaköszönni, ahogy az elmúlt két évben megtörtént. Feltehetjük a kérdést, hogy igen, no, de hogyan?

Rövid története a Kőrösi Csoma Sándor-programnak, hogy 2011-ben a Diaszpóra Tanács megfogalmazta azt az igényt, hogy a határon túli, illetve a tengeren túli magyarság felé egy intenzívebb kapcsolatfelvételt, egy intenzívebb nyitásra volna szükség, és ennek a leképeződése, illetve megvalósulása 2013-ban történt meg először, első ízben. Ekkor 47 ösztöndíjas társammal indultunk útnak, ami idén egyébként 100-ra emelkedett, tehát a második alkalommal, 2014-ben már 100-ra bővült az ösztöndíjasok száma.

A pályázatról csupán annyit, hogy pályázat útján lehetett bekerülni az ösztöndíjasok közé. Egy több lépcsőből álló szűrőrendszer volt, s főleg magyartanárok, történelemtanárok, lelkészek, néptáncosok, népzeneészek, cserkészek, futballedzők, drámatanárok jelentkeztek, illetve ilyen igény alakult ki a diaszpórában élő szervezetek részéről, hogy ilyen emberekre lenne odakint szükség, akik az ottani mindennapjaikba be tudnak segíteni és szervesen tudnak kapcsolódni az ottaniakhoz. Azt hozzáteszem, hogy nem csupán ezekre a specifikus kompetenciákra volt szükség, hanem ezeknek a különböző kombinációjára, úgyhogy sokan többféle szerepet is elláttak. Itthoni felkészítő szakasszal kezdődött a kiküldetésünk, melynek során előadásokat hallgattunk, illetve mi magunk is felvettük a kapcsolatot a kinti szervezetekkel, a kinti mentorokkal, valamint megkezdődött a készülődés, hiszen már tudtuk, hogy milyen típusú feladatra várnak minket odakint.

Az én célországom viszonylag messze esik itthonról, ez Ausztrália volt, azon belül pedig Dél-Ausztrália, Adelaide-ben voltam. A híradásokból az utóbbi egy-két hónapban lehetett hallani, hogy ott most erdőtüzek voltak, szerencsére megfékeztek őket. Nekem is egy-két ismerősömnek el kellett, hogy hagyja a házat, de azóta már visszaköltöztek hál' istennek. Első alkalommal 8 ösztöndíjas volt Ausztráliában, 2014-ben, a második alkalommal már 16-an, tehát a duplája volt, és Sydney, Melbourne, Adelaide, Perth városába, tehát a nyugati partra voltunk kirendelve.

Az alapvető felépítése vagy struktúrája a programnak úgy nézett ki, hogy mi kaptunk oda egy kinevezett mentort, aki valamilyen aktív szerepet tölt be az ottani közösség életében. Az én esetemben Szabó Ágnes volt a mentor, aki egyébként az ottani magyar közösségi iskola igazgatónöje. Ő az a mentor - általánosságban mondva -, aki az ösztöndíjast, aki odacsöppen az ottani közösséghez, ellátja tanácsokkal, bemutatja minél több helyen, és közösen kialakul egy olyan együttműködés, amely a mi esetünkben - de nagyon sok helyen visszahallottam ezt - egy nagyon jó mellérendelt viszony volt. A mentor, illetve a Nemzetpolitikai Államtitkárság és az ösztöndíjas háromszöge alkotta meg az alapfelépítését a kinti dolgoknak.

Feladatköröm a közösségépítés volt, ami egy rendkívül tág fogalom. Alapvetően az volt a filozófiánk, hogy el kell jutni minél több szervezethez, minél több emberrel érdemes beszélni már rögtön az elején, mert azért itt arról van szó, hogy több közösség, több szervezet van, akik vagy jóban vannak egymással, vagy kevésbé tartják egymással a kapcsolatot. Nagyon fontosnak találtuk rögtön az elején, hogy felmérjük azokat az igényeket, hogy kinek, mire lenne szüksége, ezért már rögtön az első héten leültünk egy asztalhoz és átbeszéltük a dolgokat. Bemutakoztam én is, hogy miért jöttem, miért vagyok itt, és azután már rögtön, mikor vége lett a megbeszélésnek, már azt a visszajelzést kaptam, hogy már önmagában ezért megérte, hogy kimentem, mert ezek az emberek, akik leültek egy asztalnál, ők adott esetben tíz éve nem foglaltak egy légtérben helyet, azonban ez egy nagyon jó hangulatú megbeszélés volt.

Célunk volt a közös nevező, a közös célok kialakítása, a kommunikáció serkentése valamennyi szinten, részben a szervezetek közötti kommunikáció, részben az anyaországgal való kapcsolattartás intenzitása volt fontos. Amit ránk mondtak jelzőként, ez elsősorban a katalizátor, a kovász szerep, mediátorszerep, hídszerep, amit mi elláttunk odakint. Kettős volt a helyzet, mert egyfelől volt egy viszonylag kialakult állandósága a kint élő szervezetek életének, amibe mi igyekeztünk

becsatlakozni, igyekeztünk ehhez hozzátenni, illetve volt egy másik irány, ahol a mi frissességünkre, otthonról hozott tudásunkra volt szükség. Egy egészséges egyensúlyt igyekeztünk megtalálni abban a tekintetben, hogy részben be is kapcsolódjunk az ottani dolgokba, részben pedig valami új színt, új árnyalatot, új lendületet tudjunk hozni az ottaniak életébe.

A fiatalabb generáció megszólítása nagyon fontos volt végig, hiszen a diaszpóra alapvetően egy elöregedőnek mondható réteg. Ausztráliában egyébként 50-60 ezer főre teszik a magyarok arányát, ők nem az aktív tagok, hanem azok, akik valamilyen formában, például '56 után vagy korábban, a háború előtt, illetve a '70-80-as években vagy napjainkban jelentek meg Ausztráliában.

Bennünket nagyon nagy szeretettel fogadtak, ezt mindenképp érdemes leszögezni, úgy fogadtak, mint egyfajta otthonról jövő hírnököt, aki valamilyen módon út vagy kapcsolódási pont az anyaországhoz. Nagyon sokat kérdezgettek, hogy mi a helyzet otthon, hogy látjuk a dolgokat, milyen az élet úgy általában. Volt, aki 50-60 éve nem járt otthon, úgyhogy nekik, azt hiszem, elég sok mindent tudtunk mondani.

Kicsit áttérnék a konkrétumokra, illetve abból az aspektusból mutatnám meg, amit én személyesen átéltem. Létrehoztam egy Kőrösi Csoma Sándor Kulturális Kört odakint. Azt mondhatom, ez kissé paradigmaváltás, és nem volt teljesen zökkenőmentes abból a szempontból, hogy az új szervezeteket, akik meg szeretnék jelenni, egy picit talán ferde szemmel nézik a régebbieket, hiszen úgy érzik, hogy ez valamiféle konkurencia kinövésének a lehetőségét adja. Ezzel szemben az történt, hogy egyfajta koordinátori szerep jutott ennek a kulturális körnek, és sikerült összehangolni azokat a programokat, amik egyébként is megvoltak, és látványosan sokkal több személy, sokkal több résztvevő volt egy-egy programon.

Számos magyar szervezet van, ahol tevékenykedtünk: néptáncsoport, cserkészlet, idősek klubja, táncsoport, a református és a katolikus egyház, illetve például a Budapest Futball Klub. Konkrét feladataim voltak, a közösségi magyar iskolában való tanítás hétről hétre, napról napra, a magyar érettségire való felkészítés, a cserkészletben való részvétel, előadások, prezentációk tartása, istentiszteletek, táncházak, bemutatók segítése, rádióműsor-készítés, illetve végeztem még a Mikes-programban és a Julianus-programban is tevékenységeket, de főleg az Adelaide-i magyar közösségi iskolában tanítottam.

Most mutatok részleteket, illetve életképeket abból, hogy mi zajlott odakint. Tanóra, tanítás történt. Nagyon nagy áldozatokat hoznak a szülők abból a szempontból, hogy ők a szabadidejükben, hétvégén odahozzák a gyerekeket. Nagyon nagy távolságokról van szó Ausztráliában, fél napokat kell utazni, hogy eljőjenek, de eljönnek és szeretik. Gyerekprogramok, játékok, felkészítés a magyar érettségire, ami abból a szempontból is fontos volt, hiszen ott az egyetemi felvételinél plusz pontot kapnak a tanulók, ha rendelkeznek nyelvismerettel, adott esetben magyar nyelvismerettel. Cserkészletben való aktív részvétel, programok szervezése itt is, táncházak, táncbemutatók.

Gyakorlatilag az látszik, hogy minden, a hús összevágásától kezdve, adott esetben egy identitáskonferencián való előadás megtartásáig nagyon széles spektrumon mozgott az a feladat, amit el kellett végeznünk. Húsvét előtt Bőjte Csaba testvérrel találkoztunk, ő is kint volt. Anyák napi műsor volt, táncbemutatók, Erdélynapot rendeztünk. A fiatal generáció megszólítását fiatalosabb eszközökkel próbáltuk elérni: internetes lehetőségek, hírlevél, internetes újság, plakát, Facebook-csoportot hoztunk létre. Azt hiszem, hogy ilyen szempontból is sikerült olyan dolgokat, olyan programokat beindítanunk, amik vagy hétről hétre vagy két hétről két hétre, de rendszeres összejövetelek voltak, ahol már megjelentek a fiatalok, és már volt kedvük szervezni, beszállni a szervezésbe és át is vették tőlünk ezt a feladatot.

Az egész programban fontos szerepe volt annak, hogy helyettesíteni tudjanak minket a végén, ha mi adott esetben hazajövünk, akkor továbbmenjenek a programok. Tehát egy módszertant, talán egy gondolkodásmódot próbáltunk átadni, amit ők utána átvettek és ezt tudták továbbvinni.

Még egy-két fénykép, és közben Judit mutatja, hogy már igen kevés az idő, úgyhogy rögtön át is adom neki a szót. Még csak annyit, hogy a rádióban volt lehetőségünk műsrot készíteni, én személyesen nagyon sok interjút is készítettem az ottaniakkal, hihetetlen élettörténetek vannak. Olyan gyűjtéseket sikerült végezni, amik, azt hiszem, egyedülállóak.

(*A slide-ra mutatva:*) Itt éppen egy árokásásról van szó, ezt az ottani klub vezetője kérte. Részben az árok kiásására, részben pedig ennek a lefotózására volt nagy szükség, hiszen voltak a klubban az idősebb korosztályból, akik nem igazán tudták helyén kezelni vagy helyretenni azt, hogy mi miért vagyunk ott, miért jöttünk Magyarországról, és kétségeket fogalmaztak meg afelől, hogy tényleg mi a feladatunk. Amikor meglátták az újságban, hogy ezek a fiatalok mégis tudnak ilyen hasznos dolgokat csinálni, úgyhogy onnantól kezdve tárt karokkal fogadtak.

Itt van az interjúkról egy-egy fénykép, a Julianus-programban, Mikes-programban való részvétel, nyitás kifelé. Itt Dél-Ausztrália kormányzója fogadott, ami, azt hiszem, hogy szintén egy súlyt adott az ottani magyar közösségnek. Most átadom a szót Endródi Juditnak, mert neki is van még bőven miről mesélnie. Nagyon szépen köszönöm.

Endródi Judit tájékoztatója

ENDRÓDI JUDIT ösztöndíjas (2014, Észak-Amerika): Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! A magam részéről is köszönöm a meghívást és a lehetőséget, hogy beszámolhatok az észak-amerikai ösztöndíjasok nevében a Kőrösi Csoma Sándor-program eredményeiről. (*Elindul a vetített számítógépes prezentáció.*)

Az Egyesült Államokban második alkalommal 22 ösztöndíjas vett részt, 15 tagállamban működünk és több mint 27 város magyarságát, magyar közösségeit értük el. Tudnunk kell, hogy a diaszpórában a magyarság fennmaradásának legfontosabb közösségei azok a szervezetek, amelyekben közösségi élmény formájában élhetik meg a kint élő magyarok identitásukat, gyakorolhatják nyelvüket, találkozhatnak kultúrájukkal, ezért a közösségi önszerveződések formái a már említett egyházközségek, cserkészcsapatok, magyar iskolák, óvodák, gyermek játszóházak, néptáncsoportok, különböző klubok, alapítványok, társaságok. A találkozások alkalmi pedig nyilvánvalóan elsősorban azok az ünnepek, ahol az említett magyar kultúrával találkozhatnak.

Itthon talán nem annyira nyilvánvaló minden fiatal számára, hogy elmenjen egy március 15-ei ünnepségre, a kinti magyarság számára ezzel szemben a nemzeti ünnepeken való részvétel az egyik legfontosabb kapaszkodót jelenti. Ezen túl például a kalendáris ünnepeken való részvétel - a karácsony, szilveszter, mikulásünnepség -, amelyek valamilyen módon különböznek az amerikai kultúrától, nem szerepelnek az amerikai hagyományokban, tehát megkülönböztetik őket az amerikai identitástól vagy az őket körülvevő amerikai közegtől. Azért volt fontos ezt megemlíteni, hogy a mi saját tevékenységünket is ebbe a rendszerbe helyezzük, és megértsük, miért volt fontos nekünk, hogy ezeket a programokat, eseményeket támogassuk, segítsük működésüket és szakmailag fejlesszük vagy hozzáadjuk a szakmai tudásunkat.

Küldetésünknek az egyik legfontosabb jellemzője az volt, hogy nyitottnak kellett lennünk és őket is nyitottá kellett tennünk. Nyitottnak kellett lennünk mindenki felé vallási, politikai nézetektől, generációtól függetlenül, ugyanis mi minden magyarhoz érkeztünk. Nyitottnak kellett lennünk minden helyzetre, ugyanis nem mindig szokványos helyzeteket kellett megoldanunk és ahhoz alkalmazkodnunk.

Alkalmazkodnunk kellett a körülményekhez, adott esetben a távolságokhoz, alkalmazkodnunk az igényekhez, az általuk megfogalmazott igényekhez és ezekre reflektálni kellett, illetve fontos volt megismerni és alkalmazkodni azokhoz a szokásokhoz, amelyek őket jellemzik, adott esetben másképp kommunikálnak, más emlékeik vannak, máshol vannak a súlypontok a magyarságukat illetően.

Fontos volt, hogy nyitott szemmel járjunk, és keressük azokat a kapcsolódási pontokat, amelyek akár magyar helyszínek formájában, magyar vonatkozású emlékek formájában segítenek megérteni a kint élő magyarság történetét és segítenek megismerni ezt. Gondolok itt olyan hétköznapi helyzetekre, hogy ha egy napi rutin bevásárlásnál „Hungarian High Altitude Flour” néven dominál a magyar elnevezésű liszt a polcokon, akkor ennek a történetnek utánamenjünk. És kiderült valóban, hogy 1880-ban, Denverben magyar technológián alapítottak malmot, amely 1951-ig működött „Hungarian Flour Mills” néven, a márkanév pedig máig megmaradt.

Ezzel tulajdonképpen már előre is vetítem azt, hogy valóban munkánkkal - ahogy Bence is említette - kapcsolódtunk a Julianus-programhoz, a magyar emlékhelyek összegyűjtéséhez és azok kataszterezéséhez. Így olyan emlékekkel járulhattunk hozzá ehhez a kataszterhez az én esetemben, aki Colorado és Új-Mexikóban voltam, mint például egy XVI. századi templom, spanyol misszió során épített templom, amely a mi Szent István királyunkról van elnevezve egy ezeréves pueblo közepén. Vagy említhetném a magyar emlékműveket szerte Észak-Amerikában, köztük a denverit, amelyik az első volt az USA-ban, 1968-ban. Ők voltak az elsők, akik magyar emlékparkot és '56-os emlékművet hoztak létre, ami nem kis teljesítmény az '56-os magyarok részéről, akik mindössze akkor még csak 10 éve voltak kint Amerikában, úgy, hogy szinte a semmivel menekültek. Vagy említhetnénk az arizónai templomot, amelyik eredetileg Budapestre lett tervezve 1937-ben, és végül a háború miatt Arizónában építették meg, de említhetnénk köztérket, utca- és helyneveket, amelyek mind ennek a kataszternek a részét képezhetik.

Ugyanígy hozzájárultunk a Mikes-programhoz is. Többen könyv- és tárgyleltárt is végeztünk, a könyvek hazaszállítását segítettük, valamint próbáltuk ezeknek a megmentését segíteni. Többen megkerestek minket, hogy hova tudják elhelyezni a könyveket, hogyan tudják hazajuttatni, hogy ne vesszen kárba. Tehát ilyen téren gyakorlatilag három programban vehettünk részt, illetve kapcsolódhattunk 3 program munkájához.

Ha már történeti léptékekről beszéltünk, nyilvánvalóan érdemes volt nyitottnak lennünk a múlt iránt is, és amennyiben ilyen nyitott szemmel jártunk, belebotolhattunk olyan történetekbe is, mint például a denveri. Denver első temetőjének első halottja egy magyar aranyásó volt, akiről még a korabeli források, köztük a Rocky Mountain News első száma is beszámolt. Nyilvánvalóan egy incidens következtében történt ez, ezért számoltak be róla a hírek, de mindenesetre arra utal, hogy a magyarok már a XIX. században is jelen voltak Amerika közepén, ami pedig szokatlan, hiszen nem éppen volt célterülete a történelmi emigrációs hullámoknak a coloradói és az új-mexikói rész, tehát a vadnyugat.

Fontos volt, hogy nyitottá tegyük őket magukat is, hogy kinyissuk őket saját közösségük felé. Nagyon sokszor kaptuk vissza visszhangként azokat a gondolatokat, hogy köszönjük, hogy újra ráirányítottátok a figyelmünket saját közösségünkre, saját kultúránkra. Fontos volt, hogy ne csak a saját közösségük iránti nyitottságot segítsük, hanem a különböző magyar szervezeteket is összehozzuk egymással a saját hálózatunkon keresztül, és közöttük is hálózatot teremtsünk, segítsük az együttműködéseiket, a kulturális programszervezésüket, az erőforrásaik megosztását.

Így jöhettek létre olyan szimbolikus események, mint például Denverben a Magyar Örökség Nap, ahol kanadai néptáncosok vettek részt, új-mexikói magyar művészek árulhatták portékáikat, és lehetőséget adtunk kisvállalkozások megjelenésére is, akik a kultúrát hozták, a termékeiket hozták, maga a közösség pedig

a lehetőséget adta meg és így létrejött egy kölcsönös együttműködés. De ugyanígy említhetném nagyobb léptékben azokat a regionális konferenciákat, mint például New Yorkban, Los Angelesben, Seattle-ben, amelyek azt a célt tűzték ki, hogy az ösztöndíjasok segítségével segítsük a kommunikációt is, hogy az együttműködés lehetőségeit kialakíthassuk az egyes régiók szervezetei között.

Nem utolsó sorban fontosnak tartottuk a hazai kommunikációt is, elsősorban, miután hazatértünk, hogy hírt adjunk a kinti munkánkról, eredményeinkről, valamint részt vegyünk abban a kvázi szemléletformálásban, amelynek célja, hogy eloszlassa a diaszpórát illető, több évtized alatt kialakuló tévhiteket. Ennek egyik szimbolikus megmozdulása volt valamennyi ösztöndíjas részvételével a nemzeti összetartozás napjára készített „Összetartozunk” videó, amelyben négy kontinens magyarsága szólalt meg, és vallomásokot hallhatunk arról, hogy miért fontos nekik a magyarságuk, miért büszkék a magyarságukra. Több mint 50 üzenet hangzik el a videóban és több mint 60 közreműködő segítette ennek a létrehozását.

Fontos volt a motiváció, a saját motivációnk, illetve az, hogy motiváljuk a közösségeket, hiszen nem annyira egyértelmű, hogy egy kint élő fiatal felvállalja egy egész közösség munkáját és az azzal járó felelősséget. Tehát nekünk nagyon fontos volt, hogy részt vegyünk a programszervezésben, de nemcsak ez volt a célunk, hanem az, hogy segítsük a közösségek működését, hosszú távú fennmaradását. Tehát ez egy mélyebb szintű közösségszervezési feladat is volt, és bizony egy folyamat, mert a konkrét programokon, élményeken keresztül kialakult egy kötődés, érdekeltté váltak, elkezdtek beletenni a saját részüket, és hosszú távon ezzel tették meg az első lépést ahhoz, hogy aktív részesei lehessenek a közösségüknek. Így hoztunk létre a semmiből gyerektáborokat, élesztettünk újjá évek óta elmaradt programokat, kulturális eseményeket, és saját maguk is fokozatosan kezdtek új kezdeményezésekbe.

Mivel mindenkirehéz érkezünk, fontos volt, hogy megszólítsuk az idősebb generációt is, ennek egyik legfontosabb formája az volt, hogy beszélgettünk velük, interjúkat készítettünk, életútinterjúkat. A magam részéről az elmúlt egy év alatt több mint 60 életútinterjút készítettem, közel 100 órányi hangfelvételt, 60 órányi videóanyagot, és az első fél év alatt készült egy könyv is a colorádói magyarok történetéről. (*Felmutatja.*) Nem ez az egyetlen könyv, amely a Kőrösi Csoma Sándor-program által létrejöhetett, több ösztöndíjas is összeállított könyveket, illetve folyamatosan publikálunk folyóiratokban, cikkekben a kinti munkáról, a kinti kutatások eredményeiről.

Így szerezhettünk tudomást ugyanis az emigrációs történetekről, hozzájárulhatunk ezzel az emigrációtörténeti kutatásokhoz, illetve felhívhatjuk a figyelmet sikertörténetekre is. Köztük például ilyen a képen látható Molnar Ski története, ami két hete a televízióban is műsorba került. Egy magyar szabadalom és magyar találmány, ő volt az első a világon, aki teljes egészében műanyagból gyártott sílécet - Robert Redford és Paul Newman pedig a rajongója volt a Molnar Ski márkának -, de ugyanígy említhetnénk az Ilona of Hungary kozmetikai világcéget, és még sorolhatnánk azokat a személyeket - Jászai Mari testvérének unokájától kezdve olyan leszármazottakat -, akik bizonyos történeti korszakokról nyújtanak számunkra hiteles információkat, visszaemlékezéseket.

A harmadik nagyon fontos dolog, ami a munkánk része volt, ez a kreativitás, az, hogy mi magunk legyünk kreatívak, hiszen nem mindig voltak megfelelő eszközök, nem mindig álltak megfelelő eszközök a rendelkezésünkre, érték minket váratlan helyzetek, és ezeket a legjobb tudásunk szerint igyekeztünk megoldani. Illetve számunkra is ezt a kreatív szemléletet fontos volt átadnunk, módszertant, kvázi tudástranzszfert kellett biztosítanunk, hogy ők maguk is a szakmai támogatás által hosszú távon biztosítani tudják a programjaikat és gondoskodni tudjanak az utánpótlásról.

Ez bizony felelősség volt számunkra, és talán nem jön át sokszor a hivatalos közlésekből, amik a program kapcsán elhangoznak, de valóban misszióként tekintettünk erre a munkára és ezért nem kíméltünk sem fáradságot, sem időt, hogy segítsük ezeket a folyamatokat. Így történhetett az meg, hogy a vadnyugaton öt gyerek citerázni tanult, ha kezdetben papírciterán is, de aztán ennek híre ment és adományok útján most már minden gyereknek saját citerája van. Így működhettünk közre iskolaalapításokban, cserkészcsapat-alapításokban.

Végül pedig, zárásképpen engedjék meg, hogy egy háromperces videóban, egy kicsit az ars poeticánkat megfogalmazva bemutassuk ezt az összmunkát, amelyet az Egyesült Államok területén végeztek az ösztöndíjasok, de azt gondolom, hogy a gondolatok összességében valamennyi ösztöndíjas számára érvényesek, és tulajdonképpen szeretnénk erről egy kicsit azt a lelkületet is átadni, ahogy ők, a kinti magyarok fogadtak minket, és ahogy mi hozzáálltunk ehhez a feladathoz. Köszönöm szépen. *(Elindul a videó.)*

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, kedves Judit és Márk, a beszámolót, nagyon érdekes volt és különösen a vége szívéhez szóló is. Aki eddig azt hitte, hogy a Kőrösi Csoma Sándor-programban részt vevő fiatalok csak egy könnyed nyaralásra és kirándulásra utaznak el a távoli diaszpórába, az most láthatja, hogy milyen mély és tartalmas munka folyik ott, valóban egy mély közösségépítő munkától kezdve akár a klasszikus mélyépítésig, hiszen volt, aki az árokásást becsülte meg, mint segítséget. Nagyon-nagyon szépen köszönjük a tájékoztatást.

Kérdezem a bizottság tagjait, hogy kívánnak-e hozzászólni. *(Jelzésre:)* Nem szeretnék senkit korlátozni, de közben a következő napirendi pontunkhoz is megérkeztek a vendégek. Ander Balázs képviselő úré a szó.

Észrevételek, reflexiók

ANDER BALÁZS (Jobbik): Köszönöm szépen a szót, elnök úr, ígérem, hogy gyors leszek.

Először is tolmácsolni szeretném Szávay képviselőtársam elnézés-kérését, nem udvariatlanságból hagyta itt ezt a nagyon káprázatos, tényleg csodálatra méltó előadást, egy másik bizottságban van fontos szerepe.

Én magam azt mondhatom, hogy valóban, itt az eldurvuló közbeszéd, illetve politikai csatározások árnyékában egy-egy ilyen előadás, egy-egy ilyen bemutató úgy tűnik, mint valami üdítő oázis, és azt hiszem, hogy pártpolitikára való tekintet nélkül, pártállásra való tekintet nélkül ebben mindannyian egyetérthetünk. Nagyon szépen köszönöm ezeknek a lelkes, talpraesett fiataloknak - ahogy Endrődi kisasszony fogalmazta - ezt a nem is munkát, hanem missziót, amit végeznek a diaszpórában, hiszen hiszem, vallom azt, hogy a diaszpóra magyarságának identitása, annak az identitásnak a megerősítése bizony visszahat az anyaország magyarságának identitására, nemzeti önképére is. Még egyszer nagyon szépen köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm.

Más hozzászólás vagy kérdés? *(Nincs jelzés.)* Nincs.

Akkor nagyon-nagyon szépen köszönöm két előadónknak a tájékoztatást. További sok sikert kívánok önöknek, és azt hiszem, arra is lehetőség van, hogy akár újra pályázzanak és visszatérjenek a megszokott közösségbe. Köszönöm szépen, hogy itt voltak a bizottság előtt, és további sok sikert kívánok önöknek!

A következő napirendi pontunk előtt - ami vélhetően zárt ülésen lesz - 2-3 perces technikai szünetet tartanánk addig, amíg mindazok elhagyják a termet, akik ezen a bizottsági ülésen nem lehetnek itt, leszerelik a kamerájukat, úgyhogy ehhez a türelmüket kérem, és 2 perc múlva folytatjuk.

(A nyílt ülés befejezésének időpontja: 11 óra 20 perc.)

(Rövid szünet.)

(A bizottság a továbbiakban zárt ülésen folytatja munkáját, melyről külön jegyzőkönyv készül.)

Pánczél Károly
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika